

TIT - MTT Hevesy György Kémiaverseny, országos döntő, Eger, 2005.
Javítókulcs a 7. osztályosok feladatlapjához

1. feladat

b, e, r, z, e, l, i, u, s betűkből kirakható vegyjelek például:

Vegyjel (0,5-0,5 pont):	Az elem neve: (1-1 pont)	Vegyjel (0,5-0,5 pont):	Az elem neve: (1-1 pont)
B	bór	Lr	laurencium
Be	berillium	Lu	lutécium
Bi	bizmut	Re	rénium
Br	bróm	S	kén
Er	erbium	Sb	antimon
Es	einsteinium	Se	szelén
Eu	europium	Sr	stroncium
I	jód	U	urán
Ir	iridium	Zr	cirkónium
Li	lítium		

10 jó vegyjel: (5)

10 helyes név: (5)

Összesen: 10 pont

2. feladat

a) Mindkettő összetett anyag. (1)

b) A vegyület összetétele állandó, a keveréké tetszőleges (változhat). (2)

c) Mindkettő kémiai tisztaságú anyag. (Mindkettő képlettel, vegyjellel jelölhető.) (1)

d) Az elem azonos (protonszámú) atomokból épül fel, a vegyület különböző atomokból. (2)

e) Mindkettő összetett anyag. (1)

f) A keverék összetétele tetszőleges, az oldat csak korlátok között változhat
 (az oldat mindig homogén) (2)

Összesen: 9 pont

3. feladat

a) > b) = c) = vagy $\cong$ d) < e) > f) > g) > h) < i) < j) =

Összesen: 10 pont

4. feladat

a) Azonos a részecske töltése. (2)

b) Azonos a részecske elektronszáma. (2)

c) Az első pl. S^{2-} (vagy Se^{2-} stb.) (1)

A második a Mg^{2+} . (2)

A harmadik pl. Ti (vagy, Mn^{3+} , CO_2). (2)

A negyedik pl. Rb^+ (vagy Br^-). (2)

Összesen: 11 pont

5. feladat1. lépés

A minta oldása vízben, szűrés, a szűrletből a víz elpárologtatása (bepárlás). (1)

Eszközök: főzőpohár az *oldáshoz*, (keverőpálca)

főzőpohár (kristályosítócsésze) a *szűréshez*, tölcsér, szűrőpapír,
vízfürdő a *bepárláshoz*

A három művelethez az eszközök értelemszerű felsorolása. (3)

A tiszta anyag: **k eserűs ó**. (1)

2. lépés

A vízben oldhatatlan anyag oldása szénkénegben, szűrés, bepárlás (1)

Eszközök: ld. előző művelet. (1)

A tiszta anyag: **k én**. (1)

Az 1. és a 2. lépés egymással felcserélhető.

3. lépés

A szénkéneges kvarchomok megtisztítása a szénkéneg elpárologtatásával (1)

Eszközökre nincs szükség.

A tiszta anyag: **a kvarchomok**. (1)

Összesen: **10 pont**

6. feladat

a) $40\text{ g} - 6\text{ g} - 7\text{ g} = 27\text{ g}$ vegyület volt a $0\text{ }^\circ\text{C}$ -on telített oldatban. (2)

$77\text{ g} - 27\text{ g} = 50\text{ g}$ víz volt a $0\text{ }^\circ\text{C}$ -on telített oldatban. (1)

$0\text{ }^\circ\text{C}$ -on: 50 g vízben 27 g só, így az oldhatóság: **$54\text{ g} / 100\text{ g}$ víz**. (2)

$20\text{ }^\circ\text{C}$ -on: 50 g vízben $(27+6)\text{ g}$, így az oldhatóság: **$66\text{ g} / 100\text{ g}$ víz** (1)

$50\text{ }^\circ\text{C}$ -on: 50 g vízben 40 g só, így az oldhatóság: **$80\text{ g} / 100\text{ g}$ víz** (1)

b) Az **C** görbe. (2)

c) A grafikon alapján: 100 g vízben 95 g só oldódik. (1)

Az oldat: $\frac{95\text{ g}}{195\text{ g}} \cdot 100\% = 48,7\%$ -os, (1)

vagyis **$48,7\text{ g}$ vegyületet $51,3\text{ g}$ ($51,3\text{ cm}^3$) vízben** kell oldani. (1)

Összesen: **12 pont**

7. feladat

I.	●	●	a)	
II.	●	●	b)	Kapcsolatok
III.	●	●	c)	I – f) II – a) III – c), e)
IV.	●	●	d)	IV – g) V – b), d)
V.	●	●	e)	
VI.	●	●	f)	
		●	g)	7 kapcsolat, 2-2 pont (14)

A reakciótípus neve: egyesülés (vagy exoterm) (1)

Kivétel: g) (vagy a másik esetben c)) (1)

1 mol vegyület képződik: II (a) és V (b, d) (2)

Összesen: **18 pont**

8. feladat

Reakcióegyenlet:

A megmaradó gáz vagy hidrogén, vagy oxigén. (1)

*Ha oxigén volt feleslegben:*a megmaradó $\frac{1}{4}$ rész oxigén,
a reakcióba lépett $\frac{3}{4}$ részből $\frac{1}{2}$ rész hidrogén, $\frac{1}{4}$ rész oxigén, (2)vagyis a tartályban a H_2 - és az O_2 - molekulák számaránya (mólaránya)
kezdetben 50-50%. (vagy 1 : 1 arány) (1)*Ha hidrogén volt feleslegben:*a megmaradó $\frac{1}{4}$ rész hidrogén,
a reakcióba lépett $\frac{3}{4}$ részből $\frac{1}{2}$ rész hidrogén, $\frac{1}{4}$ rész oxigén, (2)vagyis a tartályban a H_2 - és az O_2 - molekulák számaránya (mólaránya)
kezdetben 75-25% (vagy 3 : 1 arány) (1)Összesen: **8 pont****9. feladat**

a) A fém ionjai egyszeres pozitív töltésűek. (1)

b) $2 \text{X} + \text{Cl}_2 = 2 \text{XCl}$ (2) $4 \text{X} + \text{O}_2 = 2 \text{X}_2\text{O}$ (2)c) Ha X moláris tömege x , akkor:

$$\frac{2x + 16}{2x} = 2,14$$

ebből $x = 7$,tehát a **lítiumról** van szó (Li).

(Az alkálifém jelleg feltételezése és próbálgatás is elfogadható.) (4)

Alternatív megoldás:

Ha 2,14-szeres a fém-oxid tömege, akkor 1,14-szeres az oxigén.

1 mol O 16 g, így a 2 mol X: $16 \text{ g} : 1,14 = 14 \text{ g}$,1 mol X tömege 7 g, vagyis a **Li**.

d) 0,67 g nitrogén jut 1,00 g lítiumra.

Akkor 14 g (1 mol) nitrogénre: $\frac{14}{0,67} \cdot 1,00 \text{ g} = 20,9 \text{ g}$ lítium jut,ami kb. 3 mol, vagyis a képlet: **Li₃N**. (3)

(Itt a képlet feltételezése és annak számításal történő bizonyítása is maximális pontszámot ér.)

Összesen: **12 pont**